

Jaume Roig

Visat núm. 6
(octubre 2008)
per Antònia Carré

(València c. 1400-1478). Metge de prestigi social i professional a la València del seu temps, Jaume Roig és l'autor d'una de les obres més emblemàtiques de la literatura catalana medieval, que ell mateix va titular *Espill*. Els seus orígens familiars el relacionen amb Catalunya i amb els estaments del poder municipal de la ciutat del Túria. El seu besavi, nascut a Mataró, es va instal·lar a València a començament del segle XIV, on consta com a jurat de la ciutat. El seu avi Pere Roig, notari de professió, va ser síndic de València i administrador de l'Hospital de Sant Llätzer. El seu pare, el metge Jaume Roig, anomenat «Lo vell» en els documents, va ser conseller de la ciutat i examinador de metges.

Jaume Roig «Lo jove» devia néixer a València a començament del segle XV. Mestre en medicina, no tenim dades d'on va estudiar, encara que és probable que ho fes a la Universitat de Lleida, fundada cap a l'any 1300 pel rei Jaume II. El seu prestigi social, heretat de la família, i la seva competència professional, que es va guanyar amb la pràctica de la medicina, el van portar a ser metge de la monarquia, del municipi i dels estaments religiosos de la seva ciutat natal. Consta com a examinador de metges els anys 1435, 1437, 1441, 1451, 1461, 1464, 1467, 1469, 1475, 1477 i 1478. El 1436 va formar part, juntament amb Manuel Díez, de la comissió que el municipi va crear per seleccionar el primer dels tribunals que, des d'aleshores, haurien d'examinar els manescals que volguessin exercir el seu ofici a la ciutat. Sabem que va ser administrador i metge visitador de malalts de l'Hospital d'en Clapers des de 1450 fins a la seva mort, que va ser metge de l'Hospital d'en Bou (a partir de 1466) i metge, administrador, majordom i diputat de l'Hospital dels Innocents (1452-1478), dedicat a l'atenció dels malalts mentals. Va ser conseller de València el 1456 i el 1457. Tenim documentada la seva vinculació professional amb la corona catalano-aragonesa. Des del 1446 va ser metge de la reina Maria de Castella, esposa d'Alfons el Magnànim, la mort de la qual va certificar el 1458. El 1469 el trobem vinculat al servei de Joan II. Tenim constància, també, de la seva relació amb diversos convents i esglésies de València.

Així, sabem que va portar el llibre de comptes de fàbrica de la parròquia de Sant Nicolau des del 1454, que va ser benefactor del convent de la Trinitat i que va intervenir en les obres de la seva construcció en nom de la reina Maria (1445-59) i en les que va emprendre després l'abadessa sor Isabel de Villena. El 1448 consta com a metge del Reial Convent de Predicadors i també va ser-ne del Reial Monestir de la Santíssima Trinitat de València.

El 1441 Jaume Roig ja estava casat amb Isabel Pellicer, amb qui va tenir sis fills que el van sobreviure, tres nois i tres noies, la meitat dels quals es van vestir els hàbits (Jaume Honorat va ser canonge i vicari perpetu de Terol i canonge i vicari general de València; Joana i Violant van ser

monges a València). La seva esposa va morir el 1459 i a l'*Espill* s'hi refereix com a difunta. Jaume Roig va arribar a tenir un bon patrimoni: diverses propietats a València (quatre cases a la ciutat i alguns terrenys a prop) i d'altres béns, entre els quals és destacable la seva biblioteca amb cinquanta-nou volums, la majoria dels quals són de medicina i testimoni de la seva formació universitària.

La valoració professional del metge Jaume Roig, del seu èxit social i econòmic són un exemple del triomf que va obtenir entre totes les capes socials —des de la reialesa i la noblesa fins a les noves burgesies urbanes— la nova medicina escolàstica, que es va implantar per tota l'Europa llatina occidental a partir del segle XIII. Era una medicina basada en el cos doctrinal teòric i pràctic del galenisme i fonamentada en la filosofia natural d'arrel aristotèlica que va saber transmetre a la societat medieval l'interès pels problemes de la salut i de la malaltia vistos com a fenòmens naturals sobre els quals es podia incidir i que, per això mateix, es va saber guanyar el suport decidit i constant de reis, prínceps, nobles i municipis. Durant els segles XIV i XV molts professionals de la medicina ascendeixen socialment gràcies a la seva professió: ho va fer Berenguer Sarriera, el cirurgià major de Jaume II que va traduir al català (1305-1310) el *Regiment de sanitat* d'Arnau de Vilanova a instàncies de la reina Blanca; Antoni Ricart, el barceloní que va ser metge dels reis de la Corona des del 1395 fins al 1422 i que és autor d'obres científiques prou rellevants; Pierleone da Spoleto, el metge i astrònom de Lorenzo Il Magnifico que va morir ofegat el 1492, poc després de la mort del seu protector; Girolamo Manfredi (c. 1430-1493), metge i astròleg que va adquirir prestigi i fama a la seva Bolonya natal; i ho va fer també Jaume Roig, el metge de València que ha passat a la història de la literatura catalana amb el seu *Espill*.